

Enheten för hantering av farligt gods och brandfarlig
vara
Johannes Forsberg
010-240 53 48
johannes.forsberg@msb.se

Konsekvensutredning för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hantering av brandfarliga vätskor

A. Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har flera föreskrifter om brandfarliga vätskor. Föreskrifterna ställer bland annat krav på hur anläggningar med brandfarliga vätskor ska utformas samt på hantering, förvaring och placering av både av vätskorna som sådana och av anordningar för hantering av brandfarliga vätskor. Syftet med samtliga föreskrifter är att förhindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga vätskor.

Flera av föreskrifterna skrevs för 20-30 år sedan och behöver uppdateras. Orsakerna är förändringar i annan lagstiftning, förändringar i samhället som gjort vissa krav obsoleta eller bristfälliga, felaktiga hänvisningar och andra brister i paragrafer och allmänna råd. Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) har också uppdaterats flera gånger efter det att nu gällande föreskrifter trädde i kraft.

I samband med en tidigare remissomgång av de nya hanteringsföreskrifterna för brandfarliga vätskor (juni - september 2017) framkom behov och starka önskemål från framförallt räddningstjänsterna om att de nya föreskrifterna skulle ha tillhörande allmänna råd, för att förtydliga hur föreskrifterna bör tillämpas. En ökad tydlighet medför att reglerna blir lättare att följa för den enskilde. Det sparar också tid och andra resurser både för verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. Det är möjligt att uppfylla föreskrifternas krav även på andra sätt än genom de allmänna råden, men de allmänna råden kan då ge en vägledning om vilken säkerhetsnivå en verksamhet bör uppnå. De allmänna råden kan även underlätta för tillsynsmyndigheternas bedömningar. Det leder i sin tur till att tid frigörs för de mer komplicerade frågorna hos både verksamhetsutövare och myndigheter.

Målet med den nya hanteringsföreskriften är att ersätta flera otidsenliga föreskrifter med en ny föreskrift som är anpassad efter de förhållanden som råder idag. Målet är också att, när det behövs och är möjligt, foga allmänna råd till föreskrifterna för att visa på generella rekommendationer om hur kraven i föreskrifterna kan uppfyllas.

I samband med utredningen av vilka föreskrifter och allmänna råd som behövs, har det även framkommit behov av allmänna råd som baserar sig direkt på paragrafer i LBE. Konsekvensutredningen av dessa redovisas i ett eget avsnitt F sist i dokumentet.

De nuvarande föreskrifter som påverkas av förslaget till nya hanteringsföreskrifter för brandfarliga vätskor är:

- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:2) om hantering av brandfarliga vätskor med ändringar i SÄIFS 2000:5,
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1990:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor i anslutning till vissa transportmedel med ändringar i SÄIFS 1995:4,
- Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1996:2) om hantering av brandfarliga gaser och vätskor på försäljningsställen, samt
- Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2005:10) med vissa bestämmelser om brandfarliga vätskor.

Samtliga dessa föreskrifter med allmänna råd kommer att upphävas i sin helhet när den nya föreskriften om hantering av brandfarliga vätskor träder i kraft. För SÄIFS 1996:2 och SÄIFS 1990:2 är delar som rör brandfarlig gas redan upphävida, men i och med de nya föreskrifterna upphävs alltså även resterande delar.

Föreskrifterna genomför inte några EU-direktiv eller andra internationella konventioner. Däremot finns kopplingar till EU-direktiv och regler om transport av farligt gods (ADR-S/RID-S).

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

De enda alternativen som identifierats är att låta de befintliga föreskrifterna fortsätta gälla eller att upphäva dem utan att ersätta dem med nya föreskrifter. MSB ser inte något av dessa alternativ som möjliga lösningar.

Alternativet att inte skriva några nya föreskrifter, och i stället låta de befintliga fortsätta gälla, har inte varit ett möjligt alternativ med hänvisning till de orsaker till regleringen som angivits ovan.

Att inte reglera detta område alls, dvs. upphäva de befintliga föreskrifterna utan att ersätta dem, har också uteslutits. Visserligen har många aktörer på eget initiativ infört säkerhetsåtgärder i sin hantering, men för att samma höga säkerhetsnivå ska

omfatta alla verksamhetsutövare behöver en reglering ligga till grund. Att minska riskerna vid hantering av brandfarliga vätskor är ett av huvudsyftena med LBE. För att uppnå det syftet, liksom för att bidra till en likvärdig säkerhet över landet, behövs tydliga regler kring hantering av brandfarliga vätskor. För att nå en likvärdig rättssäkerhet är det också viktigt att tillstånds- och tillsynsmyndigheterna i landet har ett gemensamt regelverk att utgå ifrån, särskilt som de är fördelade på 290 kommuner.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Gruppen som berörs av föreskrifterna är bred. Brandfarliga vätskor hanteras på många företag, t.ex. inom process- och tillverkningsindustri, av hantverkare, på verkstäder, restauranger, försäljningsställen, skolor och laboratorier.

Uppgifter om antal berörda företag och företagskategorier beskrivs närmare i avsnitt C.

Tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt LBE får också ett nytt regelverk att sätta sig in i för sin granskning av ärenden där hantering av brandfarliga vätskor förekommer.

Även privatpersoner hanterar brandfarliga vätskor, främst drivmedel till fordon och arbetsredskap, men också i form av tändvätska, handsprit etc.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

MSB har bemyndigande att föreskriva om hantering av brandfarliga varor genom 25 § förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (FBE). Enligt 25 § 1 st. punkten 7 FBE får MSB meddela föreskrifter om de frågor som avses i 36 § 5-14 LBE. Av relevans för nuvarande föreskriftsförslag är 36 § 1 st. punkten 5 LBE (om åtgärder och försiktighetsmått som anges i 6 § LBE), 36 § 1 st. punkten 6 (om utredning som anges i 7 § LBE), 36 § 1 st. punkten 8 (om föreståndare som anges i 9 §) samt 36 § 1 st. punkten 10 (om byggnad, annan anläggning och anordning som anges i 10 § LBE samt att sådan byggnad, anläggning och anordning inte får användas, saluhållas eller säljas om den inte efter kontroll genom teknisk provning, besiktning eller annan undersökning har befunnits vara betryggande från skyddssynpunkt).

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Många paragrafer i det nya föreskriftsförslaget har motsvarigheter i de föreskrifter som upphävs. De innebär generellt då inte några kostnadsmässiga eller andra konsekvenser gentemot tidigare regler.

Inte i något fall har några sociala eller miljömässiga konsekvenser kunnat identifieras.

Några möjliga alternativ till regleringen har inte kunnat identifieras.

Nya och ändrade krav

Här redovisas vilka krav och allmänna råd som tidigare inte funnits alls eller som haft en annan innebörd i de föreskrifter som upphävs, hur de motiveras, samt där det är relevant även de kostnader som det innebär för dem som berörs. För att underlätta läsningen kan man med fördel korsläsa med föreskriftsförslaget.

1 kap. 2 § - Undantag för vätskor som testats negativt för underhåll av brand

Brandfarliga vätskor definieras utifrån flampunkt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2010:4) om vilka varor som ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor. MSB har redan i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2013:3) om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor undantagit sådana vätskor som testas negativt på rubricerat test från tillståndskravet. Med samma motivering undantas nu dessa vätskor även från hanteringskraven. För att undantaget ska vara tillämplbart måste alltså den specifika produkten ha testats i enlighet med bestämmelsen och ett testprotokoll ska kunna visas upp. Undantaget medför inga kostnader, men underlättar viss hantering i främst raffinaderiverksamhet.

2 kap. 1 § - Krav på anordningar

Syftet är att säkerställa att alla anordningar där man hanterar brandfarliga vätskor är anpassade och säkra för den aktuella hanteringen. Kravet har visserligen inte funnits explicit tidigare för annat än lösa behållare, men indirekt har kravställningen varit likvärdig då krav har funnits på att den brandfarliga vätskan inte ska kunna komma ut okontrollerat.

Ingen tillkommande kostnad beräknas för denna reglering.

2 kap. 2 § - Risk för korrosion

Kravet på att anordningar ska hanteras på sådant sätt att risken för uppkomst av korrosion minimeras har inte funnits på detta sätt tidigare. Syftet är att all utrustning ska hanteras på ett sådant sätt att riskerna för korrosion minimeras oavsett hur känsligt materialet är för korrosion. Kravet bedöms inte medföra kostnader för åtgärder.

2 kap. 3 § - Anslutning till jord

Kravet har inte uttryckligen funnits tidigare, annat än för hantering i samband med lastning eller lossning av transportbehållare (SÄIFS 1990:2), men kravet har likväl funnits underförstått i bestämmelser om åtgärder i 3.2 i SÄIFS 2000:2. Jordning i samband med hantering av brandfarliga vätskor är vedertaget och bör endast i undantagsfall innebära några nya kostnader för befintliga verksamheter och kan i så fall också antas innebära en brist vad avser aktsamhetskravet och tidigare åtgärdskrav.

Det allmänna rådet anger att jordningsanslutning bör placeras utanför zon med explosiv atmosfär. Detta gäller där anslutning till jord planeras att omväxlande vara ansluten och inte ansluten, ex. vis vid lossningsplatser. Detta utgör en skillnad

mot hur bedömningen för motsvarande situation bör hanteras för brandfarliga gaser. Motivet är att det finns en större risk att brandfarlig vätska kan finnas kvar på platsen från tidigare lossningar, men gas antas ha ventilerats bort mellan lossningstillfällena. Rekommendationen har sedan tidigare funnits, bl.a. i MSB:s handbok "Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer" (bensinstationshandboken) och därför bedöms detta inte medföra nya kostnader på befintliga anläggningar.

2 kap. 4 § - Ventilation

Krav på tillräcklig ventilation finns sedan tidigare liksom på att frånluften ska mynna ut på lämplig – dvs. säker - plats. Kravet har nu kompletterats med att frånluften inte ska kunna komma in genom andra öppningar i byggnader. I de fall ventilationen måste vara mekanisk har det i kravet även förtydligats att denna funktionalitet måste säkerställas fortlöpande.

En lämplig plats att släppa ut frånluften på har även tidigare tolkats som en plats där den inte ska kunna komma in genom andra öppningar i byggnader. Tidigare krav har också medfört att ventilationens funktionalitet måste säkerställas för att den ska kunna anses vara tillfredsställande. Detta kan därför inte anses vara skärpta krav.

De allmänna råden återspeglar rådande praxis både för utformning av den naturliga ventilationen i utrymmen avsedda för förvaring av lösa behållare och det rekommenderade specifika luftflödet vid mekanisk ventilation, vilket även omfattas av krav enligt t.ex. arbetsmiljölagstiftningen.

2 kap. 5 § - Skydd mot skador orsakade av påkörning, nedfallande föremål och annan liknande påverkan

Kravet har funnits i 4.4 i SÄIFS 2000:2, men förtydligas med att trafiksituationen på platsen ska beaktas vid utformning av fysiska påkörningsskydd. Det tillkommer också ett allmänt råd som detaljerar avstånd och kapacitetsklass för ett fysiskt påkörningsskydd för en cistern ovan mark. Viss utökning görs här då även nedfallande föremål omfattas. Bedömningen är dock att detta inte kommer medföra ökade kostnader då, detta tidigare bör ha beaktas utifrån kravet i 4.1 i SÄIFS 2000:2.

2 kap. 6 § - Betyggande placering

Kravet är sammansatt av flera tidigare ställda krav. Det har ändrats till sin utformning men innebär inga fördyrande förändringar.

Även det allmänna rådet med avståndstabellerna har uppdaterats. Ett förtydligande har gjorts att avstånd som behövs utifrån lokala förutsättningar i första hand bör beräknas i utredningen av risker enligt 7 § LBE. Om man av någon orsak inte kan eller vill göra detta, kan istället tabellen i bilaga 1 användas. I SÄIFS 2000:2 fanns många tabeller med avstånd och brandteknisk avskiljning som åtgärd för att uppnå betryggande säkerhet. Det var oklart hur dessa tabeller tagits fram och ibland fanns det tolkningssvårigheter kring vilken tabell som borde användas.

MSB har därför valt att ta fram helt nya avståndstabeller, där avståndsrekommendationerna baseras på beräkningar i Drivkraft Sveriges verktyg för begränsning av brandspridning mellan depåcisterner. Verktöget bygger på strålningsberäkningar från en brinnande cistern som hotar en närliggande och på hur lång tid det tar innan insidan på mantelytan hos den hotade cisternen uppnår den förvarade vätskans självantändningstemperatur. Verktöget är inte tillgängligt på den öppna marknaden och ska därför inte uppfattas som det enda sättet att beräkna lämpliga avstånd på. Det finns andra beräkningsprogram som kan användas för beräkningar på tillfredsställande sätt. Syftet är heller inte att fastslå att mantelytans temperatur i förhållande till självantändningstemperatur som det enda tillämpliga kriteriet, det finns annan vedertagen branschpraxis som kan användas. MSB har valt att redovisa vilket program som legat till grund för de angivna tabellvärdena för att visa hur de tagits fram. Eftersom tabellvärdena ska kunna användas när en verksamhet saknar egna möjligheter till bedömningar, har de siffror som finns i tabellerna beräknats utifrån förutsättningar som kan anses mindre gynnsamma än normalt. Därutöver har ytterligare säkerhetsmarginal lagts till, för att säkerställa att avståndet ska bli säkert i så gott om alla lägen. Avstånden är dessutom tänkta att ge säkerhet från såväl hotande brand från omgivningen till de brandfarliga vätskorna, som från en brand i de brandfarliga vätskorna mot omgivningen.

Definitionen av svårutrymda lokaler har ändrats från att bara bestå av några exempel, till formuleringen: *lokaler från vilka en utrymning kan förväntas ta lång tid på grund av verksamheten i lokalen eller typen av byggnad*. Detta kan leda till nya bedömningar av vilka byggnader som anses svårutrymda. I ett fåtal fall kan det då leda till ökade kostnader för befintliga verksamheter, men dessa anses som få, samtidigt som kostnaden är svår att uppskatta.

De allmänna råden har kompletterats med en rekommendation om att lösa behållare i butiker bör placeras enligt kapitel 2 i MSB:s handbok om brandfarliga gaser och vätskor i butiker. Rekommendationerna har därmed väsentligt preciserats jämfört nuvarande allmänna råd i SÄIFS 1996:2, som kommer att upphävas i sin helhet när det nya föreskriftsförslaget träder i kraft. De preciserade rekommendationerna för brandtekniskt avskilda försäljningsutrymmen kan leda till något ökade kostnader för vissa verksamheter, men de är svåra att uppskatta.

2 kap. 7-9 §§ - Skyltning

Kraven på skyltning för yrkesmässig verksamhet finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och innebär därmed ingen merkostnad för yrkesverksamheter. I dessa föreskrifter har omfattningen utökats till att gälla även privat hantering när mängderna överskrider 100 liter brandfarliga vätskor. Den utökade omfattningen bedöms där med träffa privatpersoner som har mer än tillståndspliktiga mängder, om det rör sig om vätskor med låga flampunkter, eller privatpersoner som hanterar mer än 100 liter med högre flampunkter, med eller utan tillstånd. Antalet privatpersoner med tillstånd för hantering av brandfarlig vätska torde vara mycket lågt. MSB saknar tillförlitlig statistik, men det är ovanligt att privatpersoner söker tillstånd för hantering av brandfarliga vätskor. MSB uppfattar att antalet som t.ex.

har eldningsolja i större kvantiteter än 100 liter har minskat i takt med att uppvärmningssättet blivit mindre vanligt, men det finns dock fortfarande villor som värms av oljeeldning. Kostnaden för att anskaffa och sätta upp skyltar för de som inte redan har, uppskattas till ca 300 kr per fastighet och bedöms inte som en oskälig kostnad.

2 kap. 10 § - Obehörigt förfarande

Kravet omfattar nu även privat hantering som överstiger 100 liter. Det innebär alltså en skärpning, men kostnaden bedöms bli låg.

2 kap. 11-13 §§ - Öppen hantering

Dessa krav finns i nuvarande föreskrifter, om än inte lika tydligt. Förtydligandet i förslaget bedöms inte öka kostnaderna utan enbart förenkla möjligheterna att göra rätt. Kravet om att spill ska kunna samlas upp och omhändertas har tidigare inte funnits direkt kopplat till öppen hantering, men har likväl omfattats genom det allmänna kravet om spillhantering i 8 kap. SÄIFS 2000:2. Således förutses inga nya investeringar för detta.

2 kap. 14 § - Saneringsutrustning

Kravet på saneringsutrustning är nytt, men kan ändå till stor del ha täckts in av kraven i 8 kap. SÄIFS 2000:2. Där har framgått att man ska ha beredskap att ta hand om eventuellt spill och läckage och för att göra det bör man ha haft tillgång till saneringsmaterial. Detta krav ses därför snarare som ett förtydligande än en skärpning och MSB ser heller ingen kostnadsökning för verksamheter eller privatpersoner.

2 kap. 15 § - Släckutrustning

Syftet med bestämmelsen är att ha möjlighet att motverka och släcka en liten brand i antingen den brandfarliga vätskan eller i annat brännbart, som papperskorgar eller liknande, innan den eskalerar till en stor brand inom hela lagret av brandfarliga vätskor. Kravet har undantagits hantering där all lagring sker i cisterner i mark. Krav på brandsläckare har sedan tidigare funnits i annan lagstiftning vilket gör att inga större kostnader tillkommer. MSB är medveten om den problematik som kan finnas på obemannade drivmedelsstationer med cisterner ovan mark, där stöld- och sabotagerisk finns för släckarna, men bedömer ändå kravet som relevant. För denna typ av stationer kan det innebära en fördyrande åtgärd eftersom någon form av stöldskydd kan behövas. Stöldskyddet för brandsläckare bedöms dock inte vara en direkt kostnad utifrån denna föreskrift och beräknas därför inte här.

2 kap. 16 § - Skriftliga instruktioner

Detta är ett nytt krav men dess ungefärliga motsvarighet finns i 11 § AFS 2011:19. MSB har valt att snäva in det till att avse att instruktionerna ska finnas i den omfattning som behövs för att motverka risken för brand och explosion. Vi har dessutom valt att låta kravet omfatta privat hantering i de fall hanteringen avser mer än 100 liter brandfarliga vätskor. Eftersom reglerna för yrkesmässig hantering inte skärps, ser MSB inga ökade kostnader. Privatpersoner kan i vissa fall komma

att beröras av kravet, men den hanteringen bedöms i normalfallet kunna styras genom en enkel instruktion som inte behöver medföra merkostnader.

Under arbetet med föreskrifterna har frågan om krav på att instruktionerna ska finnas tillgängliga på svenska diskuterats vid ett flertal tillfällen. MSB har bedömt att det blir oproportionerligt att ställa ett sådant krav på generell grund. Det kan i viss mån också stå i strid med principen om fri rörlighet av varor och tjänster inom EU, eftersom det försvårar den enskildes möjlighet att köpa varor i andra EU-länder och själv överföra dessa till Sverige. Däremot kan det trots avsaknaden av ett uttryckligt krav ändå finnas tillfällen då instruktionerna behöver finnas på svenska för att formuleringen ”i den omfattning som behövs för att motverka risken för brand och explosion” ska anses uppfylld. Detsamma gäller i förhållande till det generella aktsamhetskravet i 6 § LBE. Anordningarnas komplexitet och användarnas kompetens i det aktuella fallet blir avgörande vid denna bedömning. Detta blir därför en fråga för tillståndsmyndigheterna att ta ställning till.

2 kap. 17 § - Lastade fordon

Liknande krav finns sedan tidigare i SÄIFS 1990:2 och därför förutses heller inga kostnadsökningar.

2 kap. 18 § - Tillfällig förvaring i ADR eller RID behållare

Tidigare har detta område varit helt oreglerat. Diskussioner har därför funnits om det har varit tillåtet eller ej att tillfälligt, utanför transportkedjan, förvara brandfarliga vätskor i behållare avsedda för transport. Syftet med denna bestämmelse är därmed att tydliggöra att den hanteringen är möjlig, under förutsättning att situationen i övrigt innebär en bibehållen säkerhet. Bestämmelsen medför inga kostnader.

3 kap. 1 § - Lösa behållare större än 5 liter måste följa ADR-S/RID-S

Kravet har funnits sedan innan i form av ett sätt att uppfylla kravet på typgodkännande i avsnitt 5.1.5 i SÄIFS 2000:2. I praktiken har den enda möjligheten varit att använda ADR/RID-godkända förpackningar, då det inte funnits något ackrediterat certifieringsorgan för uppgiften på senare år. Volymgränsen på 5 liter införs då det inom ADR/RID förekommer s.k. begränsade mängder i vilka förpackningarna saknar krav, bortsett från att de ska vara täta och klara normal påfrestning. De allmänna kraven på anordningar i 2 kap. 1 § i det nuvarande föreskriftsförslaget gäller även för lösa behållare eftersom de är en anordning. Bestämmelsen medför inga ökade kostnader då innehållet i praktiken är detsamma som tidigare.

3 kap. 2 § - Lösa behållare i plast

Förbudet mot att hantera brandfarlig vätska i lösa behållare av plast som är äldre än 5 år syftar till att hantera det faktum att plast som material åldras och blir sprödare med tiden. Kravet på ADR/RID-godkända förpackningar innebär indirekt samma krav, men MSB bedömer att det finns ett behov av förtydligande, inte minst därför att kravet gäller även mindre förpackningar i plast. MSB har inte funnit några krav på märkning av produktionsdatum på plastförpackningar i annan

lagstiftning och därför kan det ibland bli omöjligt att bestämma det datumet. Som alternativ tillåts därför inköpsdatum vid beräkning av behållarens tillåtna användningstid.

Vissa verksamheter kan behöva se över sitt innehav av reservdunkar tillverkade i plast och förnya dessa, vilket leder till ökade kostnader. MSB beräknar att en ny reservdunk kostar 150 kronor och för verksamheter med större plastkärl kan det kosta från 3000 kronor.

3 kap. 3 § - Lösa behållare större än 1000 liter

Kravet på att lösa behållare större än 1000 liter ska vara utrustade med nivåmätning, överfyllningsskydd och avluftning har funnits tidigare, men det tydliggörs nu att behållarens utrustning också måste ingå i typgodkännandet.

3 kap. 4 § - Lösa behållare i stationär användning

Bestämmelsen är ny och avser ett tidigare svårtolkat område. Syftet med bestämmelsen är att klargöra hur och när en behållare, som i första hand är konstruerad och avsedd för transport, får användas på samma sätt som en cistern, d.v.s. genom att fyllas och tömmas på samma plats. Syftet är även att uppnå en mer likvärdig säkerhet i hanteringen i jämförelse med alternativet, att installera en cistern i enlighet med MSBFS 2018:3, som MSB menar borde vara det primära alternativet då hantering på en och samma plats avses.

Kostnaden är svår att uppskatta, men bedöms drabba många företag eftersom sådan användning av dessa behållare inte är ovanlig. MSB anser att kostnaden är motiverad, då alternativet att installera en cistern enligt MSBFS 2018:3 uppfattas vara dyrare.

3 kap. 7-8 §§ - Lösa behållare ska avskiljas brandtekniskt och invallas

Tidigare återfanns krav på förvaringsplatsens utformning i 6 kap. SÄIFS 2000:2, dels i 6.2 för att förhindra okontrollerade utsläpp och dels i 6.5 för att hindra brandspridning genom krav på brandteknisk avskiljning. Kraven angav ingen minsta volym för när reglerna började gälla. I de tillhörande allmänna råden fanns flera tabeller för olika situationer där olika nivåer på skyddsåtgärder exemplifierades. MSB har valt att redan i föreskriftstexten ange gränserna för när kravet gäller. Då det i tidigare reglering saknades rekommendationer för vissa volymer kan de ändrade kraven uppfattas som en skärpning, men utifrån de faktiska kraven är det en lättnad då det nu inte krävs några specifika skyddsåtgärder för mindre volymer. Bestämmelserna medför därför inga ökade kostnader.

3 kap. 10 § - Fallskydd

Regeln syftar till att minska riskerna för läckage i samband med fall. Allt fler och större central- och distributionslager blir allt vanligare, vilket resulterar i behov av att förvara lösa behållare på högre höjd. MSB ser behov av att reglera området så att åtgärder vidtas för att minimera riskerna för fallskador med förpackningar med brandfarliga vätskor.

Regeln kan leda till kostnader i form av omplanering av förvaringsplatser eller ombyggnation. Kostnadsökningar är svåra att beräkna då de kommer variera kraftigt utifrån typ av hantering.

3 kap. 11 § - Storskalig lagerhållning

Även detta krav har stark koppling till stora central- eller distributionslager. MSB bedömer att det är av stor vikt att åtgärder vidtas för att minimera risker och konsekvenser av olyckor i sådana verksamheter. Redan idag är man ålagd att genom 7 § LBE genomföra en utredning av risker och därmed bör inte detta krav medföra nya kostnader.

3 kap. 12-15 §§ - Lösa behållare i eller i anslutning till bostäder

Tidigare har inga särskilda krav riktats mot hantering i eller i anslutning till bostäder. Det har funnits rekommendationer som uppfattats som indirekta krav. MSB vill med dessa bestämmelser tydliggöra hur man som privatperson ska hantera brandfarliga vätskor. Samtliga krav är i linje med tidigare rekommendationer och därför förutses inga direkta kostnader.

3 kap. 16 § - Lösa behållare för saluföring

Detta krav fanns tidigare i avsnitt 3.1 i SÄIFS 1996:2, men behållarvolymen fanns angiven i det allmänna rådet och behållarstorleken varierade utifrån förpackningsmaterial. Det nya kravet är i den bemärkelsen en skärpning då den faktiska volymen nu regleras i föreskriften. Å andra sidan innebär det en lättnad då det endast omfattar vätskor med låg flampunkt. Syftet med bestämmelsen är att minska risken för stor pölbildning i en butik vid ett oavsiktligt utsläpp från en behållare med brandfarlig vätska. Ju större pöl som bildas, desto större blir sannolikheten att de brännbara ångorna breder ut sig och når en tändkälla, som t.ex. oklassad elektrisk utrustning eller statiskt uppladdade personer.

Det är inte vanligt med stora förpackningar med brandfarlig vätska i butiker idag, men det förekommer. En tänkbar hanteringslösning kan vara en låst container för förvaring av de större behållarna. Kostnaden för en 8-fots container med lås uppskattas till ca 15 000 kr.

4 kap. 1 § - Lossningsplatsens utformning

Några av kraven i strecksatserna har inte funnits i hanteringsföreskrifterna tidigare. Kravet på att tankfordonet ska kunna lämna platsen utan att behöva backa är nytt, men det har varit vedertaget och tillämpats på de flesta anläggningar. MSB bedömer att det är fullt möjligt att efterfölja det nya kravet utan ombyggnation, då det bör vara möjligt att backa på plats innan lossningen.

Kravet på jordanslutning har funnits i 5 § SÄIFS 1990:2, men med en annan formulering.

4 kap. 2 § - Påfyllningsskylt

Kravet har tidigare funnits i cisternföreskrifterna, SÄIFS 1997:9, men togs bort vid revidering 2011. Det ansågs vara ett hanteringskrav och passade därmed inte in i de renodlade produktkraven. Detta har medfört att det under några år saknats

formellt krav på liknande skylt, men det har hela tiden varit tanken att det ska föras in i hanteringsföreskriften. MSB bedömer att det inte tillkommit särskilt många nya anläggningar under dessa år som inte frivilligt valt att sätta upp motsvarande skylt. Om någon måste anslå en ny skylt beräknas kostnaden vara låg, ca 300 kronor per skylt.

4 kap. 6 § - Invallning, avledning eller liknande

Motsvarande krav på förvaringsplatsens utformning finns i avsnitt 6.1 i SÄIFS 2000:2. Där är kravet formulerat så att förvaringsplatsen ska vara utformad på ett sätt så att ett utsläpp inte kan spridas okontrollerat. Kravet har gällt för alla brandfarliga vätskor, oavsett volym och flampunkt. I ett antal tabeller i allmänna råden till föreskriften, finns exempel på hur man bör dimensionera invallningar utifrån placering (ute/inne/typ av byggnad) och vilken flampunkt (klass) vätskan har. Tabellerna i allmänna rådet har i praktiken blivit styrande för när invallning ansetts behövas, även om kravet inte varit formulerat på det sättet.

MSB har valt att precisera kravet i föreskriften i stället för att ha ett allmänt råd. Regelförslaget innebär en lättnad eftersom vissa volymer av vissa brandfarliga vätskor inte längre behöver invallas, avledas eller ha annan anordning för att omhänderta spill och läckage. MSB bedömer dock att tabellerna i det allmänna rådet varit så styrande sedan år 2000 att flera befintliga anläggningar kan behöva vissa lättnader under en övergångstid för att kunna anpassa verksamheten till de nya kraven och därför finns övergångsbestämmelse 2 som låter vissa anläggningar som är tagna i drift före 2021, dimensionera sin invallning utifrån de allmänna råden till SÄIFS 2000:2 fram tom. 2027-06-30.

Jämfört med tabellerna i allmänna rådet till SÄIFS 2000:2 innebär de nya kraven en skärpning för vätskor med flampunkt mellan 21 och 30 grader vid förvaring utomhus. Vid inomhusförvaring av vätskor med flampunkt upp till 30 grader innebär den nya bestämmelsen en skärpning för det som tidigare benämndes som B-byggnad, däremot innebär det lättnader gentemot det som tidigare benämndes som A-byggnad. För vätskor med flampunkt över 30 grader förvarade inomhus innebär det en lättnad i tidigare A-byggnad och en något skärpt nivå motsvarande B-byggnad. Det som tidigare benämndes som C-byggnad hade tidigare inga rekommendationer kring invallning och de nya kraven blir således en skärpning.

Övergångsbestämmelsen innebär alltså att befintliga verksamheter får en tid på sig att anpassa sig till de nya kraven, inte att man helt friställs från dem.

4 kap. 7 § - Gemensam invallning

Detta har varit tillåtet tidigare, men föreskriftsförslaget innebär ett förtydligande kring hur man får invalla flera cisterner i en invallning. Även i detta fall har tyngdpunkten av styrningen funnits i det allmänna rådet till SÄIFS 2000:2 och den föreslagna bestämmelsen är i linje med den styrningen.

4 kap. 8 § - Brandteknisk avskiljning

Motsvarande krav på brandteknisk avskiljning finns i avsnitt 6.5, SÄIFS 2000:2. Där är kravet utformat så att det ska finnas den brandtekniska avskiljning som behövs för att förhindra brandspridning till och från de brandfarliga vätskorna. I nuvarande förslag preciseras kravet till att endast omfatta förvaring i cisterner med en specifik volym, beroende av flampunkten. Enbart utifrån kravställningen i föreskriftstexten är det alltså fråga om en lättnad. I tabeller i de allmänna råden till SÄIFS 2000:2 finns exempel på olika nivåer för brandteknisk avskiljning som är beroende av volym och flampunkt. Dessa tabeller har i praktiken blivit styrande. Jämfört med tabellerna i allmänna rådet till SÄIFS 2000:2 innebär de nya bestämmelserna i några fall en skärpning av kravet. Främst i det som betecknats som B- och C-byggnad. Det nya kravet öppnar också upp för att det ibland kan behövas kraftigare brandteknisk avskiljning än EI60, vilket är en skärpning jämfört med de tidigare allmänna råden. Mot bakgrund av att tidigare nivåer för den brandtekniska avskiljningen hämtats från tabellerna i så hög utsträckning kan behovet av ombyggnad uppstå i flera verksamheter med kostnadsökningar som följd.

MSB bedömer dock att tabellerna i det allmänna rådet varit så styrande sedan år 2000 att flera befintliga anläggningar, på samma sätt som i 4.kap 6§ ovan, kan behöva vissa lättnader under en övergångstid för att kunna anpassa verksamheten till de nya kraven och därför finns övergångsbestämmelse 2 som låter vissa anläggningar som är tagna i drift före 2021, dimensionera sin brandtekniska avskiljning utifrån de allmänna råden till SÄIFS 2000:2 fram tom. 2027-06-30.

4 kap. 9-10 §§ - Åtgärder mot överfyllning

Bestämmelserna syftar till att motverka risken för överfyllning av cisterner. Det är fortfarande en relativt vanligt förekommande företeelse vilket det inte borde vara. Därför anser MSB att det är motiverat att förtydliga så att detta motverkas. Inget av kraven medför någon reell kostnad.

5 kap. 1 § - Icke anslutna slang- och rörledningar

Syftet med bestämmelsen är att slang- och rörledningar som inte är anslutna till en cistern ska omfattas av relevanta bestämmelser i MSBFS 2018:3 trots att sammankoppling med en cistern saknas. I MSBFS 2018:3 valde MSB att enbart reglera slang- och rörledningar som är anslutna till cisterner, då det förutsattes att merparten av slangar och rör ansluter till en cistern på ett eller annat sätt. Det har nu visat sig att det finns användning med ganska långa rör och slangdragningar utan anslutning till en cistern och därför vill MSB nu reglera den lucka som uppstått mellan föreskrifterna. Verksamheter som konstruerat sin anläggning med rör eller slang som inte är anpassade för den brandfarliga vätskan kommer att behöva byta ut dessa. Även om de inte tidigare omfattats av kraven på rör- och slangledningar i MSBFS 2018:3 så har verksamheterna ändå behövt följa av kraven i LBE. Det innebär att man ska ha valt material som lämpar sig för hantering av brandfarlig vätska och MSB ser därför inget behov av någon övergångsbestämmelse.

5 kap 2 § - Snabb avstängning

Syftet med bestämmelsen är att varje ledning ska kunna stängas så snabbt som säkerheten medger vid en händelse som innebär läckage från ledningen. Flödet ska kunna brytas manuellt för att undvika större konsekvenser vid ett läckage som inträffar samtidigt som ett strömbortfall. Kravet har inte funnits tidigare och kan medföra att verksamheter behöver montera in nya manuella stängventiler, vilket medför en kostnad. MSB uppskattar kostnaden till i snitt 10 000 kronor och anser att den ökade säkerheten väl motiverar kostnadsbilden.

5 kap. 3 § - Kulvertar, skyddsror eller motsvarande

Kravet har inte funnits på senare år, men har likväl ofta följts. Motsvarande krav fanns tidigare i avsnitt 4.3 i SÄIFS 1997:9 men togs bort 2011 när de nya föreskrifterna om rör och cisterner för brandfarliga vätskor skrevs. Kravet ansågs passa bättre i hanteringsföreskrifterna (jämför kommentar till 4 kap. 2 § ovan). MSB bedömer att de flesta nyare konstruktioner ändå följt den tidigare bestämmelsen och därför kommer inga kostnadsökningar att ske.

Vid hantering av brandfarliga vätskor i ett relativt tillslutet område finns det risk att spill och läckage ansamlas och bildar en explosiv atmosfär. Ventilering av dessa områden är därför särskilt viktig för att undvika antändning.

Att materialet i kulvert eller skyddsroret tål de förvarade vätskorna är också ett rimligt krav då själva syftet med kulverten eller skyddsroret är att skydda mot eventuella utsläpp.

5 kap. 4 § - Rörledningar i väggar, tak eller golv

Bestämmelsen är ett nytt krav som är relevant eftersom risken för läckage är mindre vid svetsade eller hårdlödda fogar och ett skyddsror motverkar också att läckande vätska sprider sig okontrollerat inuti byggnadens väggar, tak eller golv eller i annan dold förläggning.

Kravet följer praxis enligt branschanvisningar, att inte gjuta eller bygga in rörsammanfogningar, vilket innebär att kravet inte medför några konsekvenser för nyare anläggningar. Historiskt har ofta ansetts att man inte fått dra ledningar för brandfarliga vätskor i dold förläggning. Det har däremot inte funnits något förbud mot detta. Avsaknaden av förbud har lett till att det på senare tid blivit allt vanligare att dra rör för brandfarliga vätskor i väggar, tak och golv. MSB anser därför att det finns behov av att reglera sådana installationer för att minska risken för brand och explosion.

Det kan alltså finnas installationer som har ledningar i dold förläggning i byggnader som inte uppfyller det nya kravet. Att göra om dessa installationer skulle medföra stora kostnader och MSB har därför valt att införa övergångsbestämmelse 3 om att kravet enbart gäller nya installationer som gjorts efter att föreskrifterna trätt i kraft.

För nya rörledningar som dras inuti vägg, tak eller golv bedöms skyddsroret innebära en extra kostnad på ca 100 kr per meter.

Slutligen gäller inte kraven för rörledningar som är åtkomliga utan hjälp av verktyg.

5 kap. 5 § - Rör genomföringar ska vara täta

Liksom 4 kap. 2 § ovan har denna bestämmelse tidigare funnits i SÄIFS 1997:9 men i nyare utgåvor av den föreskriften har regeln tagits bort i syfte att flytta kravet till hanteringsföreskrifterna. Trots åren utan uttryckligt krav anser MSB att branschpraxis upprätthållit säkerhetsnivån på ett sådant sätt att inga nya kostnader tillkommer när bestämmelsen nu återinförs.

5 kap. 6 § - Slangledningar får inte förläggas dolt i en byggnad

Kravet innebär ett förbud mot inbyggda slangledningar. Om det finns behov av dold förläggning inuti en byggnad ska rör i enlighet med 5 kap. 4 § användas istället för slang.

5 kap. 8 § - Öppen ände ska skyddas

Kravet innebär att en rörände aldrig ska lämnas öppen eller enbart skyddas av en automatstyrd ventil. Kravet förtydligas genom ett tillhörande allmänt råd med förslag på vilka åtgärder som kan vidtas.

5 kap. 9 § - Rörledningar i mark ska vara spårbara

Detta krav har inte funnits tidigare. MSB anser att det är rimligt att med viss noggrannhet kunna spåra och dokumentera var rörledningar i mark finns. Det följer också branschstandard för de flesta rörledningar. Kravet innebär inte att alla rörledningar måste mätas in med kalibrerade instrument, det går även att mäta in med helt vanliga mätverktyg och dokumentera detta i en relationsritning.

Sannolikt finns äldre anläggningar där rörledningarna inte har mätts in eller dokumenterats. Det kan i vissa fall vara svårt att mäta in dem med mindre än att de måste grävas upp. Eftersom grävarbeten utgör en risk för att skada rörledningar i mark, har MSB valt att ge övergångsbestämmelse 4 som innebär att kravet inte gäller befintliga anläggningar.

Inmätning av nya rörledningar i mark innebär en kostnad som skiljer sig beroende på hur långt rörledningen dras. Inom en anläggning kan detta röra sig om ett tiotal upp till några hundra meter, medan rörledningar som går mellan anläggningar kan vara flera kilometer. Att ta fram denna dokumentation inom en anläggning är starkt beroende av hur omfattande, långa och komplexa rördragningarna är, men tidsåtgången bedöms bli från en arbetsdag upp till en vecka. Bedömningen inkluderar även tid för etablering och rapportering. MSB:s uppskattning av arbetskostnaden är 1000 kr per timme, vilket innebär en totalkostnad mellan 8000 och 40000 kr.

5 kap. 10 § - Skydd mot pågrävning

Skydd mot pågrävning finns inte i nu gällande regelverk under LBE. Det har ändå funnits behov av att markera var ledningar finns och att motverka skador på ledningar vid grävarbeten. Efterlevnad av detta nya krav kommer resultera i en bättre säkerhet för den som utför grävningsarbete på platser med nedgrävda rör för

brandfarliga vätskor. Markeringsband är en liten kostnad i sammanhanget och övriga krav handlar mer om planering av arbetet. Redan förlagda rör kan inte omfattas av kravet då en uppgrävning av rören skulle medföra orimliga kostnader och dessutom medföra risker. Därmed gäller bestämmelsen enbart för ny- eller ominstallerade rör i mark enligt övergångsbestämmelse 4.

5 kap. 11 § - Rör i mark ska inte skadas av omgivningen

Motsvarande krav fanns tidigare i SÄIFS 1997:9, men i nyare utgåvor av den föreskriften har regeln tagits bort i syfte att flytta kravet till dessa föreskrifter. Liksom för ovan nämnda bestämmelser (exempelvis 5 kap. 4-5 §§) bedömer MSB att branschen inte gjort några förändringar under tiden som bestämmelsen saknats. Bedömningen är att rör förlagts i mark med kravets syfte i åtanke. MSB gör därför bedömningen att kravet inte medför några kostnadsökningar.

5 kap. 12 § - Slangledningar får endast användas då de behövs

Syftet med kravet är att styra användningen av slang till endast de tillfällen då dess egenskaper faktiskt behövs. Bestämmelsen syftar dessutom till att minimera onödig längd på slang som används då sådan endast utsätter slangen för utökad skaderisk. Slangledningar ovan mark ska också inspekteras regelbundet under användning och bytas vid behov. Användandet av slang för brandfarliga vätskor är historiskt sett begränsat och MSB vill även fortsatt se rör som förstahandsvalet, men inser ändå att det finns hantering där slangar behövs. Kravet bedöms inte medföra någon betydande kostnadsökning.

5 kap. 14 § - Rörledningar som tas ur bruk

Detta krav har tidigare endast gällt cisterner. Det är dock lika relevant för rörledningar, eftersom de annars kan orsaka olyckor långt efter att de slutat användas. Kostnaden för en sådan åtgärd uppskattas till ca 2700 kr (2000 kr för att tömma rörledningarna, 700 kr för en timmes arbete för en hantverkare att ta bort eller åtgärda anslutningar), men kan bli högre vid längre ledningsdragning. I övrigt bedöms bestämmelsen inte få några konsekvenser för företagen.

6 kap. 1 § - Undantag i enskilda fall

MSB behöver ha möjlighet att i enskilda fall och om det finns särskilda skäl, medge undantag från tillämpningen av denna författning. Paragrafen finns till för undantagsfall där MSB inte kunnat förutse eventuellt orimliga följder av föreskriften. Undantagsmöjligheten bedöms inte medföra några direkta kostnader för verksamheter, men eventuellt väntetid under MSB:s handläggning av ärendet kan resultera i kostnader som inte går att beräkna. MSB:s får kostnader för handläggning av ärenden om undantag som beräknas vara hanterbara för myndigheten.

Upphävda krav

I detta avsnitt redovisas de krav som upphävs utan att ersättas i de nya föreskrifterna och där MSB finner det nödvändigt med en vidare kommentar.

SÄIFS 2000:2

Kapitel 3

Har i sin helhet tagits bort då MSB anser att kravet i 7 § LBE utgör tillräcklig reglering. MSB har däremot valt att lämna ett allmänt råd direkt till 7 § LBE i denna föreskrift.

Kapitel 4

4.5 om handlingsprogram för stora mängder har inte förts vidare. Kravet på handlingsprogram var en del av Sveriges genomförande av "Rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår" (Seveso II-direktivet). Seveso II-direktivet är upphävt och därför ska också kravet på handlingsprogram tas bort.

Kapitel 5

5.1.1. förändras till att enbart omfatta lösa behållare. Tidigare nämndes kaminer och element som särskilda produkter, dessa betraktas nu som lösa behållare i enlighet med definitionen i kapitel 2, utan att nämnas som särskilda produkter.

51.3-5.1.5 avseende typkontroll tas bort i sin helhet. Bestämmelserna saknade juridisk mening under stor del av föreskrifternas levnad då det inte längre fanns ackrediterade certifieringsorgan inom området. Ansvar för mindre behållare läggs nu på brukaren att kontrollera själv att kraven uppfylls och för behållare större än 5 liter ska krav från ADR/RID vara uppfyllda.

5.2 om bergrum tas bort. MSB kommer utreda vidare om behov föreligger för nya föreskrifter för bergrum för brandfarlig vätska respektive brandfarlig gas. I viss mån har behovet förändrats under den relativt långa tid som arbetet med dessa föreskrifter pågått, men då en del bergrum återtagits i drift och beredskapsplanerna går åt ett håll som gör bergrumshanteringen mer attraktiv igen ser MSB ändå inte denna föreskrift som rätt plats att reglera bergrum.

5.3 om cisternrum tas bort och regleringen utformas istället som två separata krav på invallning respektive brandteknisk avskiljning.

Kapitel 6

6.3.1 om samförvaring med brandfarlig gas och lättantändligt material tas bort då det redan finns reglerat i 11 § LBE.

Kapitel 7

Kravet om brandgator i 7.3 tas bort då det inte primärt betraktas som en LBE-fråga utan snarast bör hanteras under annan lagstiftning, som t.ex. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

7.4 tas bort i linje med att övriga krav på bergrum tas bort.

Kapitel 11

Kapitlet tas bort i sin helhet då hänvisning till LBE inte behövs i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

SRVFS 2005:10

Kapitel 1

Definitioner av vad som utgör brandfarlig vätska och brandfarlig gas finns numera i MSBFS 2010:4.

Kapitel 2

Flampunktsbestämning ska utföras enligt bestämmelserna i MSBFS 2010:4.

Kapitel 3

Blandningar ska flampunktsbestämmas enligt samma metod rena produkter. I de fall som blandningen inte är homogen kommer den mest lättflyktiga komponenten vara avgörande för flampunktsbestämningen.

Kapitel 4

Klassindelningen tas bort och istället används rena flampunktsgränser för att avgränsa vissa bestämmelser. Den brytpunkt som nu väljs är 30 °C och baseras utifrån risken att explosiv atmosfär kan uppstå och kan därmed kopplas till ATEX-regleringen i SRVFS 2004:7.

SÄIFS 1996:2

Kapitel 1 och 2

MSB har valt att, istället för att särreglera försäljningsställen, införliva den hanteringen i de allmänna hanteringsföreskrifterna. Detta medför en mer lättöverskådlig regelflora. MSB har, för att underlätta för den här typen av verksamhet, publicerat en handbok som särskilt riktar sig till hantering i form av försäljning, "Brandfarliga gaser och vätskor samt gasapparater i butiker" med publikationsnummer MSB1538.

Kapitel 3

Bestämmelserna i kapitel 3 finns i de nya föreskrifterna, om än formulerade och införlivade bland andra krav. Ingen praktisk förändring förväntas av att bestämmelserna i detta kapitel inte flyttas vidare i sin helhet. Värt att påpeka är att 3.1.1 som styr vilken behållarstorlek som fått exponerats för kund i butiken inte hade någon storlek i föreskriftskravet utan istället rekommenderade olika volymer beroende på materialet i behållaren. Här har MSB valt att tydliggöra detta på så sätt som beskrivits ovan till 3 kap. 16 §.

Kapitel 5

Kapitlet tas bort i sin helhet då hänvisning till LBE inte behövs i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

SÄIFS 1990:2

3, 5, 6, 7 §§ tas bort då detta regleras tydligt i ADR/RID.

4 § har ersatts av 2 kap. 3 § i förslaget och gäller mer generellt vid all risk för elektrostatisk uppladdning.

8 § hänförs till hantering av ATEX frågor och bedöms därför hanteras under SRVFS 2004:7.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

De nya föreskrifterna består endast av nationella regler. De förslagna reglerna bedöms inte gå utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Följande EU-förordningar och direktiv påverkar hanteringen av brandfarliga vätskor:

- Maskindirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner)
- ATEX-direktiven (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/34/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar, Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/92/EG av den 16 december 1999 om minimikrav för förbättring av säkerhet och hälsa för arbetstagare som kan utsättas för fara orsakad av explosiv atmosfär)

Föreskrifterna innehåller inga krav som står i konflikt med något av dessa direktiv. Föreskrifterna bedöms inte, efter samråd med Kommerskollegium, innehålla krav som är anmälningspliktiga enligt bestämmelser om tekniska regler^a. Anmälan om tekniska regler har därför inte gjorts.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskrifterna planeras träda i kraft den 1 xxxx 2022.

MSB ser regelbundet över behovet av handböcker och annat informations material. De nu befintliga dokumenten kommer uppdateras med avseende på dessa nya föreskrifter. Även nya handböcker kan komma att tas fram.

Det blir viktigt att informera om att nya föreskrifter och handböcker publicerats genom olika kanaler, t.ex. hemsida, nyhetsbrev och via branschorganisationer.

^a Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535/ av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering).

Informationsinsatser kommer att genomföras via olika informationskanaler som genom MSB:s tidning Tjugofyra7, MSB:s webbsida, nyhetsbrev samt vid deltagande på konferenser och utbildningar.

B. Kommuner och Regioner

- () Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller regioner.
- (X) Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller regioner.

Beskrivning av effekter för kommuner och regioner

Eftersom kommunerna är tillståndsmyndighet enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor och utövar tillsyn enligt samma lag, får de nu ett nytt regelverk att basera sin tillståndshantering och tillsyn på. Detta kommer att medföra ett behov av utbildning om de nya reglerna, instudering och till viss grad förändrade rutiner och arbetssätt. De allmänna råden tillsammans med handböckerna bör på lite längre sikt ge kommunerna bättre verktyg för sitt arbete än vad de tidigare föreskrifterna med tillhörande allmänna råd har gjort. Eventuella ekonomiska konsekvenser bedöms därför på sikt vara av marginell storlek.

Vissa kommunala och regionala verksamheter, t.ex. skolor, vårdanläggningar och verkstäder påverkas på samma sätt som företag. När de hanterar brandfarliga vätskor blir konsekvenserna de samma som redovisas i avsnitt C.

C. Företag

- () Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.
- (X) Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Statistik över exakt hur många verksamheter som hanterar brandfarliga vätskor finns inte tillgängligt. Även om många av dessa verksamheter är tillståndspliktiga så saknas samlad statistik kring detta. Dessutom finns oerhört många verksamheter som hanterar brandfarliga vätskor under tillståndspliktig mängd. Att uppskatta ett exakt antal blir därför oerhört svårt och osäkert. MSB har därför valt att avstå från detta då en uppskattning blir alltför osäker. Eventuella kostnader har istället beräknats för den enskilda verksamheten.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

För att uppfylla kraven i föreskrifterna kan man behöva dokumentera hur de uppfyllts för att kunna visa i en tillståndprocess eller vid tillsyn. Detta gäller oavsett vilken typ av verksamhet man bedriver. Tidsåtgången varierar kraftigt beroende på verksamhetens komplexitet.

Uppskattningsvis ligger arbetsinsatsen på mellan 1 timme och 2 arbetsdagar. Även timkostnaden varierar eftersom verksamheter i vissa fall tar fram dokumentationen som behövs i egen regi, medan andra anlitar konsulter. I det första fallet uppskattas timkostnaden till 500 kr per timme, i det andra till 1000 kr per timme. Detta ger en kostnad som varierar mellan totalt 500 och 16 000 kr. Troligtvis ligger merparten av företagen i det lägre spannet. Denna kostnad antas inte skilja sig jämfört mot kostnader beroende på tidigare gällande lagstiftning.

Dessutom ställs specifika dokumentationskrav på inmätning av rörledningar i mark. Detta kommenteras i avsnitt A under rubriken *Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen*.

Dokumentationen kan behöva uppdateras om verksamheten förändras, men någon reglerad frekvens med avseende på uppdatering av dokumentation finns inte.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Vissa av de nya kraven uppfylls i stor utsträckning redan idag genom att branschavisningar, vägledning, handböcker eller praxis följs av många verksamheter. I den mån något företag inte redan uppfyller kraven leder den nya regleringen till mer konkurrensneutrala förhållanden, eftersom samtliga företag har samma regler att följa. I praktiken bedöms regleringen få mycket liten eller ingen påverkan på företagets konkurrensförhållanden.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

MSB har under framtagandet av denna konsekvensutredning även utrett påverkan i andra avseenden, men inte kunnat identifiera några sådana.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

MSB har i arbetet med dessa föreskrifter i första hand anpassat reglerna utifrån de risker som finns med hantering av brandfarliga vätskor. Möjlighet och behov av att anpassa reglerna för just små företags förutsättningar har övervägts. Det är dock viktigt att poängtera att syftet är att skydda mot brand och explosion, och det är minst lika viktigt för små såväl som för stora företag.

Mindre företag som hanterar brandfarliga vätskor hanterar ofta mindre volymer. Förutsättningarna för en hantering påverkas i många fall av hur stora volymer som hanteras, vilket får till följd att små företag ofta inte behöver lika omfattande åtgärder som större företag som hanterar större volymer.

MSB tar i sin vägledning och information i form av informationsblad, handböcker och annan information på myndighetens hemsida särskilt hänsyn till behovet av att vägledning riktas till små och medelstora företag, liksom till enskilda (privatpersoner).

Det är viktigt att nämna i sammanhanget att riskerna på små företag inte behöver vara mindre, inte ens för de som hanterar mindre volymer. I vissa fall kan det rentav vara det motsatta: Ett mindre företag har inte alltid möjlighet att ha samma beredskap, kompetens och organisation som ett större företag i de fall en olycka inträffar.

D. Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Som beskrivits ovan i avsnitt A är detta den andra versionen av dessa föreskrifter som nu remitteras och konsekvensbeskrivs. MSB höll innan den första remissen ett seminarium där representanter från branschen och räddningstjänster (som ofta är tillstånds- och tillsynsmyndigheter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor) deltog. Arbetet med föreskrifterna presenterades tillsammans med en kortfattad genomgång av innehållet. Deltagarna fick ställa frågor och kommentera. Ett resultat var att både näringsliv och kommuner gärna ser att möjligheterna till förberedelser tillgodoses. För att bemöta kommunernas behov och önskemålet om att den nya föreskriften skulle förse med allmänna råd som tidigare beskrivits i avsnitt A, slutfördes inte det första föreskriftsförslaget utan istället startades en dialog upp med kommunerna kring detta. Samråd har därmed hållits vid flera tillfällen under perioden december 2017 – april 2021. Samråd har även hållits med företrädare för branschorganisationen Drivkraft Sverige under våren 2021.

E. Kontaktpersoner

Vid frågor angående föreskrifterna eller denna konsekvensutredning, kontakta Johannes Forsberg, telefon: 010 240 5348, johannes.forsberg@msb.se

F. Allmänna råd till LBE

Nya och ändrade allmänna råd

I detta avsnitt redovisas allmänna råd som tidigare inte funnits alls eller som haft en annan innebörd i de föreskrifter som upphävs, hur de motiveras, samt där det är relevant även kostnader som det innebär för de som berörs.

Utredningskrav till 7 § LBE

Ett allmänt råd som beskriver vilket innehåll en utredning om risker bör ha och vad som därvid särskilt bör beaktas, har lagts till. Skälet till detta är att den utredning om risker som ska tas fram i samband med en tillståndsprövning och även löpande uppdateras vid förändringar, oftast anses som mycket bristfällig av tillstånds/tillsynsmyndigheterna.

Till samma paragraf i LBE (7 §) finns också ett allmänt råd som anger att vid hantering av lösa behållare i butiker bör utredningen istället utgöras av en beskrivning av hanteringen i butiken, risker och åtgärder enligt rådet och med hänvisningar till relevanta delar av kapitel 2 i MSB:s handbok om hantering av brandfarliga gaser och vätskor samt gasapparater i butiker (Butikshandboken). Vid behov bör riskutredningen kompletteras med en utredning för sådant som inte omfattas av handboken. Likaså hänvisas verksamheter som hanterar brandfarliga vätskor vid bensinstationer till att hämta stöd i handboken Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer.

Konsekvensmässigt bedöms den information och de rekommendationer som ges i Butikshandboken bidra till en ökad tydlighet och därmed en ökad likvärdighet över landet, effektivitet och rättssäkerhet i de bedömningar som görs i samband med tillsyn. Detta bedöms i sin tur leda till besparingar.

Föreståndarkrav till 9 § LBE

Ett allmänt råd har lagts till, som beskriver vilka områden en föreståndare för hantering av brandfarlig vätska bör ha kunskap inom. Vidare anges i det allmänna rådet att hur djupa kunskaper inom de olika områdena som krävs avgörs av hanterings omfattning och komplexitet. Det allmänna rådet är relativt översiktligt men bedöms ändå ge en bild av vilken inriktning och vilken nivå på kunskaper som krävs för att lagtexten ska kunna anses uppfylld.

Konsekvensmässigt kommer detta allmänna råd att bidra till en ökad tydlighet och därmed en ökad likvärdighet, effektivitet och rättssäkerhet i de bedömningar som görs i samband med tillsyn. Detta bedöms i sin tur leda till besparingar.